

Política criminal

Codi: 100445
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: Joan Baucells Lladós
Correu electrònic: Joan.Baucells@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

En cas que hi hagi presència d'alumnes erasmus matriculats al curs, el professor es reserva el dret de poder impartir la classe en castellà.

Equip docent

Daniela Gaddi

Prerequisits

No hi ha prerequisits per matricular-se a aquesta assignatura, però es recomana haver aprovat i tenir un bon nivell de les assignatures de "Dret penal" i "Introducció al dret".

Objectius

L'assignatura preten, en primer lloc, que l'alumne identifiqui l'abordatge institucional de la delinqüència com una decisió política complexa en la que intervenen diferents inputs o interessos en joc que van més enllà de l'eficàcia en la seva prevenció. En segon lloc, que sàpiga identificar críticament els principis, motivacions, objectius, funcions i les ideologies que hi ha darrera de cada opció políticocriminal, per tal d'acabar el curs -en tercer lloc- sabent situar cadascuna de les diferents preses de decisions políticocriminals (terrorisme, violència de gènere, drogues, petita delinqüència patrimonial, delinqüència sexual, etc...) en alguna de les tendències o models políticocriminals que la doctrina científica ha anat identificant en els darrers anys i que sigui molt conscient de les seves implicacions.

Competències

- Actualitzar els coneixements criminològics propis de manera autònoma.
- Demostrar que es coneix la diversitat de polítiques criminals per afrontar la criminalitat i els seus diferents fonaments.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Redactar un treball acadèmic.

- Reflexionar sobre els fonaments de la criminologia (teòrics, empírics i eticopolítics) i plantejar aquesta dimensió en les anàlisis i les propostes.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les diferents polítiques criminals i explicar la seva fonamentació en l'àmbit criminològic.
2. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
3. Inferir el coneixement científic de la criminologia en l'àmbit aplicat.
4. Mantenir una actitud d'interès per l'actualització científica en l'àmbit criminològic.
5. Redactar un treball acadèmic.
6. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
7. Transmetre oralment les idees a una audiència.
8. Treballar de manera autònoma.
9. Treballar en equip i en xarxa.

Continguts

Tema 1: Aproximació al concepte de "Política criminal".

Tema 2: Relacions i diferències entre "Criminologia", "Política criminal" i "Dret penal".

Tema 3: La "Política criminal" d'un estat social, democràtic i de dret. Les barreres infranquejables de la política criminal.

Tema 4: Crisi del model polític criminal de l'estat social i aparició de noves tendències polític criminals.

Tema 5: La utilització simbòlica del dret penal.

Tema 6: El populisme punitiu.

Tema 7: La influència dels mitjans de comunicació en la política criminal.

Tema 8: Models de política criminal contemporanis (1): el dret penal del risc.

Tema 9: Models de política criminal contemporanis (2): el dret penal de la seguretat.

Tema 10: Models de la política criminal contemporanis (3): el dret penal de l'enemic.

Tema 11: Models de la política criminal contemporanis (4): el dret penal de l'amic.

Tema 12: La discussió polític criminal actual a l'estat espanyol.

Metodologia

Activitat introductòria: L'hora i mitja de la primera sessió es dedicarà a aclarir els objectius, la metodologia i els criteris d'avaluació de l'assignatura. L'assistència per part de l'alumne a aquesta sessió és molt important perquè, no només s'aclariran tots els dubtes relatius a aquests aspectes, sino que també es presentarà l'espai virtual de l'assignatura on l'alumne es desenvoluparà durant tot el curs.

Classe teòrica: A les classes teòriques el professor dedicarà la classe a desenvolupar el contingut teòric del respectiu tema del programa.

Estudis i lectures: L'alumne haurà de llegir la bibliografia recomanada per cada tema de manera que, a partir de la intervenció del professor pugui aprofitar-la per completar el programa de l'assignatura. Es tracta, en

definitiva, que l'alumne no es limiti a prendre apunts, sino que -havent treballat pel seu compte el tema- aprofundeixi en els coneixements.

Resolució de problemes: Habitualment durant els seminaris es treballarà algun material més pràctic per tal de resoldre o debatre algun problema o exercici relacionat amb la matèria de l'assignatura desenvolupada a la classe teòrica.

Atenció personalitzada: Tutoria personalitzada amb el professor per poder aclarar dubtes o comentar la seva progressió en l'avaluació continuada.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitat introductòria	1,5	0,06	8
classe teòrica	21	0,84	1, 3
Tipus: Supervisades			
Resolució de problemes al seminari	22,5	0,9	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Estudi	65	2,6	1, 3, 6, 8
Lectures prèvies	40	1,6	3, 6, 8

Avaluació

Assistència a classe teòrica i seminaris (Conditio sine qua non per aprovar l'assignatura): L'assistència a classe teòrica i als seminaris és obligatòria en un 80% de les sessions. El professor realitzarà controls d'assistència a classe.

Proves d'avaluació continuada (fins a 5 punts de la nota final): Al llarg del quadrimestre es faran fins a cinc proves d'avaluació continuada. Per superar aquestes proves l'alumne haurà de treballar els continguts de la bibliografia recomanada en cada tema. En tres casos aquestes proves consistiran en un control de comprensió de les lectures que consistirà en desenvolupar alguna qüestió per escrit o respondre a algunes preguntes curtes. En dues ocasions consistiran en respondre unes preguntes test relacionades amb tot el contingut de l'assignatura desenvolupada fins el moment. Les dates així com els continguts d'aquestes proves seran degudament programades amb suficient antel.lació en el campus virtual. De forma orientativa aquestes tindran lloc: Els tres controls de lectura quan s'hagin acabat els temes 4, 7 i 10. Els dos tipus test quan s'hagin acabat els temes 6 i 11. Per poder assolir els 5 punts de l'avaluació continuada, l'alumne haurà d'assistir i participar en totes les 5 proves.

L'alumne que hagi suspès una o algunes proves podrà millorar la seva mitjana resolguent una prova extra a final de curs que vindrà a substituir la pitjor de les notes obtingudes.

Examen final (fins a 5 punts de la nota final): Al final del curs hi haurà una prova de conjunt sobre tots els coneixements teòrics assolits a l'assignatura. L'examen consistirà en respondre a 5 preguntes. L'alumne que hagi suspès l'examen tindrà l'oportunitat de recuperar-lo.

Participació a classe (Servirà per poder arrodonir la nota final, fins a un màxim de mig punt): Es valorarà les intervencions i reflexions realitzades a classe que demostrin que l'alumne ha anat assumint els continguts i assolint els objectius de l'assignatura.

Conductes fraudulent: Un alumne que copiï a un examen tindrà un 0 en la prova i perdrà el dret la re-avaluació. Un alumne que presenti una activitat en el que hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments de la seva pràctica obtindrà un 0 i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumne suspensarà l'assignatura (0) i perdrà el dret a la recuperació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a classe teòrica i als seminaris	obligatòria	0	0	1, 2, 3, 6, 9
Dos Test d'avaluació continuada	20% (10% cada un)	0	0	6, 8
Examen de conjunt final	50%	0	0	1, 3, 4, 5, 6
Participació activa a les classes	arrodoniment de la nota final. Fins a mig punt.	0	0	7
Tres proves de control de lectura	30% (10% cadascuna)	0	0	1, 3, 6, 8

Bibliografia

Bibliografia bàsica recomenada:

- Borja Jiménez, Emilio (2003) Curso de Política Criminal. València: Tirant lo blanch.
- Sanz Mulas, Nieves (2016) Política criminal. Salamanca: Ratio legis.

Lectures obligatòries *

* Al marge de que l'alumne pugui adquirir aquesta bibliografia, disposarà al servei de fotocòpies d'un exemplar de les pàgines concretes que cal treballar en cadascuna d'aquestes lectures:

Tema 1: Borja Jiménez, Emilio. (2003). Curso de política criminal. Valencia: Tirant lo blanch.

Tema 2: Cid, Josep-Llauri, Elena (2001). Teorías criminológicas. Barcelona: Bosch.

Tema 3: Mir Puig, Santiago (2011) Derecho penal. Parte general. Barcelona: Reppertor.

Tema 4: Garland, David (2001). La cultura del control. Barcelona: Gedisa.

Tema 5: García Arán, Mercedes (2010). "El derecho penal simbólico (a propósito del nuevo delito de dopaje deportivo y su tratamiento mediático)" en García Arán, M.-Botella, J. (dir.) (2010) Malas noticias. Valencia: Tirant lo blanch.

Tema 6: Newburn, Tim-Jones, Trevor (2008) Symbolic politics and penal populism: the long shadow of Willie Horton. Crime, media, Culture (1) 1.

Tema 7: García Arán, Mercedes (2008) El discurs mediàtic sobre la delinqüència i la seva incidència en les reformes penals. Revista Catalana de Seguretat Pública, abril.

Tema 8: Mendoza, Blanca (2001). El derecho penal en la sociedad del riesgo. Madrid: Civitas.

Tema 9: Díez Ripollés, José Luís (2003). El nuevo modelo penal de la seguridad ciudadana. Revista Electrónica de Ciencia penal y Criminología 6 [criminet.ugr.es/recpc/06/recpc06-03.pdf]

Tema 10: Cancio,Manuel-Jakobs,Gunter (2006). Derecho penal del enemigo. Madrid: Civitas.

Tema 11: Vidales,Catalina (2013). Derecho penal del amigo. Reflexiones críticas acerca de la reciente modificación de los delitos contra la Hacienda pública y la seguridad social". Revista de derecho y proceso penal 32.

Tema 12: Silva Sánchez,Jesús. (2006) La expansión del derecho penal. Buenos Aires: BdeF.